

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 28 липня 2017 року

м. Хмельницький

№ 43-р/к

справа №02-06/20-17

*Про порушення законодавства
про захист економічної
конкуренції та накладення штрафу*

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі - адміністративна колегія Відділення) розглянула матеріали справи №02-06/20-17 відносно фізичної особи - підприємця Брижака Анатолія Олексійовича (с. Мукша, Кам'янець – Подільський р-н, 32319, інд. код. 2416700996), (далі – ФОП Брижак А. О., Перевізник) та подання з попередніми висновками відділу досліджень та розслідувань Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) від 14.07.2017 №10/68-п за участі голови правління Кам'янець – Подільської спілки підприємців приватного – вантажо пасажирського транспорту Чайковського Миколи Станіславовича.

ВСТАНОВИЛА :

Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 07 квітня 2017 року №21-рп/к розпочато розгляд справи №02-06/20-17 відносно ФОП Брижака А. О. за дії, які полягають у необґрунтованому піднятті вартості проїзду на маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», а саме з 54 коп. за 1 км. проїзду до 78 коп. за 1 км. та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Під час розгляду справи встановлено наступне.

Відділенням здійснено розгляд колективної заяви жителів с. Смотрич від 14.02.2017 (Вх. №01-16/108-Ко), на дії перевізника, що здійснює свою діяльність по маршруту «Кам'янець – Подільський – с. Смотрич», які полягали у необґрунтованому, на їх думку піднятті вартості проїзду на даному маршруті, а саме з 54 коп. за 1 км. проїзду до 78 коп. за 1 км. проїзду

В ході розгляду заяви було встановлено, що перевезення на маршруті № 0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» здійснює ФОП Брижак А. О..

ФОП Брижак А. О. здійснює діяльність по внутрішнім перевезенням пасажирів автобусами на підставі ліцензії серії АГ № 590266 виданої 23.06.2011 року Головною державною інспекцією на автомобільному транспорті.

Дата державної реєстрації ФОП Брижак А. О. 25.04.2003 року за № 2 659 017 0000 000410.

Основним видом діяльності ФОП Брижак А. О. є надання послуг з перевезення пасажирів і небезпечних вантажів автомобільним транспортом.

ФОП Брижак А. О. є юридичною особою та суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Дослідження здійснювалося відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої Розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05 березня 2002 року № 49-р, з урахуванням пункту 2.2. цієї Методики, який передбачає, що етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку.

Встановлення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

Об'єктом для визначення монопольного становища є ФОП Брижак А. О. на ринку надання послуг з перевезення пасажирів на приміському автобусному маршруті загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич».

Відповідно до статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт»:

- автобусний маршрут загального користування - автобусний маршрут, на якому здійснюють регулярні пасажирські перевезення;

- перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування може здійснюватися у режимах: звичайному, експресному, маршрутного таксі;

- перевезення пасажирів у звичайному режимі руху - перевезення пасажирів автобусами на маршруті загального користування з дотриманням усіх зупинок, передбачених розкладом руху;

- місцями зупинки автобусів на приміських та міжміських маршрутах визначаються автостанції, а у разі їх відсутності – місця розташування автопавільйонів, на яких розміщується інформація, що містить найменування зупинки, початкового та кінцевого пунктів маршруту і час відправлення автобусів.

Згідно із статтею 43 Закону України «Про автомобільний транспорт» визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах. При цьому об'єктом конкурсу можуть бути: маршрут (кілька маршрутів), оборотний рейс (кілька оборотних рейсів).

Отже, законодавством про автомобільний транспорт передбачено закріплення конкретного автобусного маршруту загального користування за перевізником, який став переможцем конкурсу (у разі визначення маршруту об'єктом конкурсу).

Визначення переліку товарів, основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище.

Згідно із статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ринок товару (товарний ринок) – це сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

За таких умов товарним ринком є автобусний маршрут загального користування, оскільки пасажирі бажають отримати послугу з перевезення саме за таким маршрутом та такими напрямками перевезення.

Бар'єрами вступу на ринок надання послуг з перевезення пасажирів на конкретному автобусному маршруті загального користування є адміністративні обмеження, які полягають у визначенні на конкурсних умовах перевізника, що обслуговуватиме певний автобусний маршрут загального користування. Фактично, конкуренція можлива лише на етапі проведення конкурсу на визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування.

Виходячи з викладеного, пасажир не має можливості вибору перевізника на конкретному маршруті, у зв'язку з тим, що на кожному автобусному маршруті працює конкретний перевізник, який є переможцем конкурсу. Тобто пасажир може дістатися до необхідного місця, розташованого на шляху проходження конкретного автобусного маршруту, скориставшись послугами конкретного перевізника.

Таким чином, товаром є послуги з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич».

Товарними межами ринку є ринок послуг з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», який обслуговує ФОП Брижак А. О. за результатами конкурсу.

Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

Територіальними межами ринку є територія проходження автобусного маршруту загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», який обслуговує ФОП Брижак А. О. за результатами конкурсу;

Часові межі ринку.

Ринок досліджувався у таких часових межах - 2016 рік та I квартал 2017 року.

Визначення частки суб'єктів господарювання на ринку послуг із перевезення пасажирів.

ФОП Брижак А. О., який визнаний переможцем конкурсу, здійснює перевезення на автобусному маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», згідно договору на перевезення пасажирів автомобільним транспортом загального користування №62 від 14 травня 2015 року, автобусами, які працюють у звичайному режимі руху. Інших режимів руху на маршруті № 0843 немає.

Кінцевою зупинкою автобусного маршруту № 0843 є с. Смотрич. Споживачами, що користуються послугами цього маршруту є жителі с. Смотрич, тобто це стабільне коло споживачів, що користуються автобусним маршрутом загального користування № 0843 на регулярній основі від с. Смотрич, по всіх місцях зупинок, визначених схемою маршруту до кінцевої зупинки Автостанція м. Кам'янець – Подільський.

За наявної інформації у Відділення протяжність маршруту №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» становить 6 км. Частина маршруту пролягає через трасу Н03(близько 4,5 км). Інша частина маршруту з'їзд з траси Н03 та безпосередньо с. Смотрич (близько 1,5 км.). На цьому відрізку маршруту перевезення пасажирів у звичайному режимі руху здійснює лише ФОП Брижак А. О..

Таким чином, здійснити доїзд від с. Смотрич, до траси Н03 та в зворотному напрямку, скориставшись послугами іншого перевізника неможливо.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України „Про захист економічної конкуренції” можна констатувати, що на ринку перевезення пасажирів на частині автобусного маршруту загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» від з'їзду з траси Н03 безпосередньо до с. Смотрич, який обслуговує ФОП Брижак А. О. за результатами конкурсу, перевізник займає монопольне становище з часткою 100 відсотків у зв'язку із відсутністю конкурентів на ринку.

В скарзі жителів с. Смотрич вказано, що жителі даного населеного пункту є «заручниками цього маршруту», тому що в с. Смотрич немає дитячого садка, школи, аптеки, пошти, а тому більша частина жителів має потребу їздити до міста Кам'янець – Подільський зокрема, щоденно на роботу, діти до школи, студенти в ВУЗи, батькам є необхідність дітей молодшого віку возити у дитячі садки, а також за рядом інших життєво необхідних послуг, а саме, оплати комунальних послуг, закупки продуктів харчування, придбання ліків тощо.

Так, згідно інформації наданої Перевізником (лист від 24.02.2017 року) попередній тариф на проїзд по маршруту №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» ФОП Брижаком А. О. застосовувався з квітня 2015 року і становив 0,54 грн. за пасажиро-кілометр.

З 17.01.2017 року розмір тарифу Перевізником встановлено на рівні 0,78 грн. за пасажиро-кілометр.

Крім вищезазначеного, за умов існування конкуренції на маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», що обслуговується ФОП Брижаком А. О. вартість 1 км. проїзду могла би бути нижчою, так як за інформацією ТОВ «Хмельницьктранс» (лист від 30.01.2017 №05/20) середня вартість 1 км. проїзду на приміських автобусних маршрутах Кам'янець – Подільського району де є конкуренція нижча на 10-15% ніж вартість, яку застосовує ФОП Брижак А. О. на маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич».

Листом від 19.05.2017 року ФОП Брижак А. О. надав обґрунтування тарифу на перевезення пасажирів автобусами, які працюють у звичайному режимі руху на приміському маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» (далі – Обґрунтування), (Таблиця 1.) в якому статтю витрат «Вартість 1 л пального (прогнозована)» зазначив 23 грн.

Таблиця 1.

№	Статті витрат	Суми
1	Протяжність рейсу(км)	12,0
2	Довжина шляху прямуювання нульовим рейсом з стоянки на маршрут, з маршрута на стоянку, заправку, мийку(5,0+5,0)км.	10,0
3	Кількість рейсів на добу	10,0
4	Пробіг за 1 день км.(12x10)+10км.	130,0
5	Кількість робочих днів в рік	365
6	Загальний річний пробіг автомобіля, км	
	130x365	47450
7	Річний обсяг перевезення пасажирів при коф. завантаження 76,7%	83950
•	ПРЯМІ МАТЕРІАЛЬНІ ВИТРАТИ:	
8	Повна планова собівартість	458677,50
9	Рентабельність 10%	45867,75
10	Планові витрати перевізників	
11	(собівартість+ рентабельність)	504539,50
12	Річний обсяг перевезення пасажирів	83950
13	Тариф на послуги з перевезення пасажирів	6,01
14	Тариф за 1 п/км з страховим збором(6,01:7,5)	0,80
15	Тариф за 1 п/км без страхового збору	0,78

Згідно наявної у відділення інформації середньо зважена вартість дизельного пального станом на січень 2017 року (на момент розрахунку тарифу) становила 21 грн. Тобто ФОП Брижак А. О. при розрахунку вартості тарифу на проїзд на 2017 рік у статті витрат стосовно вартості дизельного пального на 2017 рік вніс завищену прогнозовану ціну на пальне. Збільшення тарифу повинно відбуватись від фактичного збільшення вартості пального.

Окрім вищевикладеного, в Обґрунтуванні Перевізник вказує, що коефіцієнт завантаження автобуса на його маршруті складає 76,7%, а прогнозований річний обсяг перевезень 83 950 пасажирів.

ФОП Брижак А. О. прогнозує річний обсяг перевезень використовує дані проведеного обстеження пасажиропотоку за участю водія та залученням депутата

Колибаївської с/р по с. Смотрич Ткачука Д. С.. Однак відповідно до наказу Міністерства інфраструктури України від 15.07.2013 №480, яким затверджено порядок організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом обстеження пасажиропотоків повинно забезпечуватись відповідним організатором пасажирських перевезень. Показники даного обстеження пасажиропотоку не можуть бути взяті до уваги під час розслідування справи так як маршрут №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» є приміським і обстеження пасажиропотоку повинно було проводитись за участю представників організатора приміських перевезень, а саме Кам'янець – Подільської районної державної адміністрації, а не представників органу місцевого самоврядування Колибаївської сільської ради.

Відповідно до пункту 2.23. Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту тариф на перевезення пасажирів на приміському автобусному маршруті розраховується відповідно до формули

$$T_{\text{пр,мм,мн,с}} = \frac{S + \frac{P}{W}}{P}, \text{ грн/пкм,}$$

де: Т тарифи на послуги з перевезення пасажирів пр, мм, мн, с на приміських, міжміських, міжнародних автобусних маршрутах загального користування та автобусних маршрутах спеціальних перевезень;

S - планова річна собівартість Послуг, грн;

п

П - плановий річний прибуток від надання Послуг, грн;

п

W - запланована на рік транспортна робота на маршруті, пкм;

п обґрунтовується Перевізником на підставі фактичних показників роботи або встановлюється за результатами обстеження пасажиропотоків.

Згідно Обґрунтування Планові витрати ФОП Брижака А. О. (собівартість+рентабельність) з урахуванням прогнозованої на 2017 рік ціни на паливо по 23 грн./л. складають 504 539,50 грн., що також штучно завищені і при вищезгаданій фактичній середньо зваженій вартості палива на момент складання розрахунку тарифу, а саме по 21грн./л. були б менші і становили б 482 309 грн.

Отже, включення Перевізником до розрахунку економічного обґрунтування тарифу на проїзд по маршруту №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» завищеної вартості прогнозованого на 2017 рік пального, та занижених запланованих річних обсягів перевезення призвело до встановлення та застосування економічно необґрунтованого тарифу на проїзд по маршруту №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич».

Таким чином, дії ФОП Брижака А. О., які полягають у необґрунтованому підвищенні вартості 1 км. проїзду на маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вказане порушення передбачена відповідальність у вигляді накладання штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Відповідно до інформації (лист від 15.06.2017 №7), дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2016 рік ФОП Брижака А. О. становив 352 640 грн.

Листами від 14 липня 2017 року №01-24/10-1494 та №01-24/10-1495 відповідно ФОП Брижаку А. О. та заявникам було надіслано подання з попередніми висновками у справі №02-06/20-17 з яким Вони були ознайомлені належним чином.

Листом від 27.07.2017 року Перевізник надав наказ №2 від 20.07.2017 року в якому вказано, що з 20 липня 2017 року тариф на проїзд по маршруту №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» приведено у відповідність до економічного обґрунтування витрат. Зокрема вартість проїзду на вищезазначеному маршруті знизилась з 0,78 грн. за 1 пасажиро-кілометр до 0,65 грн. за пасажиро-кілометр.

Під час засідання адміністративної колегії уповноважений представник Чайковський М. С. факт вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції визнав.

Таким чином, порушення законодавства про захист економічної конкуренції Перевізником припинено.

При визначенні розміру штрафу враховано наступне:

- 1) порушення законодавства про захист економічної конкуренції ФОП Брижаком А. О. припинено;
- 2) перевізник сприяв розгляду справи №02-06/20-17.

Розглянувши матеріали справи, подання з попередніми висновками у їх сукупності, адміністративна колегія Відділення дійшла до висновку, що поданні матеріали є достатні, а наведені у поданні висновки обґрунтовані і доведені, що є підставою для прийняття рішення.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.01 за №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.01 року за № 291/5482, зі змінами та доповненнями, пунктом 33 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року за №5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Відділення,

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що фізична особа – підприємець Брижак Анатолій Олексійович (с. Мукша, Кам'янець – Подільський р-н, 32319, інд. код. 2416700996) протягом 2016 року та I кварталу 2017 року займав монопольне становище на ринку перевезення пасажирів на частині автобусного маршруту загального користування №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич» від з'їзду з траси Н03 безпосередньо до с. Смотрич, з часткою 100 відсотків.

2. Визнати дії фізичної особи - підприємця Брижака Анатолія Олексійовича, які полягають у встановленні економічно необґрунтованого тарифу на проїзд на маршруті №0843 «Кам'янець – Подільський – Смотрич», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення зазначені у пункті 2 цього подання, відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» на фізичну

особу - підприємця Брижака Анатолія Олексійовича накласти штраф у розмірі 6 183 (шість тисяч сто вісімдесят три) гривні.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, особа на яку накладено штраф за рішенням органу Антимонопольного комітету України сплачує його у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України „Про захист економічної конкуренції” рішення органів комітету України може бути оскаржене до Господарського суду в двомісячний строк з дня його одержання.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України „Про захист економічної конкуренції” протягом п’яти днів з дня сплати штрафу необхідно надіслати до Відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

В. Олуйко